

Smartcoop CVBA met sociaal oogmerk Speciaal verslag met betrekking tot de verwezenlijking van het sociaal oogmerk —AV 18 juni 2019

Inleiding

In overeenstemming met de bepaling rond Vennootschappen met Sociaal Oogmerk in de huidige vennootschapswetgeving en zoals onze statuten aangeven in artikel 3, verbindt de raad van bestuur van SmartCoop zich ertoe om jaarlijks een speciaal verslag te publiceren met betrekking tot de realisatie van het sociaal doel van de coöperatie. De wettelijke vereisten rond de inhoud van dit verslag zijn momenteel zeer vaag. Ondanks deze vraagtekens lijkt het ons toch essentieel om dit verslag te maken in de geest van het sociale doelstelling die de coöperatie voor ogen heeft.

Doel

Zoals blijkt uit de criteria hieronder, is het meten van de impact en van de realisatie van het sociaal doel niet evident. Sommige indicatoren zijn concreet, tastbaar en meetbaar en andere zijn dat veel minder.

De voorliggende nota wil een aantal grote lijnen schetsen, zoals aangegeven in Artikel 3 van de statuten van de coöperatie, die bepalend zijn voor het sociaal oogmerk van de coöperatie (titels aangegeven in vet).

De kernelementen zijn eveneens terug te vinden in het Jaarverslag 2018 – Vooruitzichten 2019.

Het sociaal oogmerk van de coöperatie SmartCoop ...

Zoals bepaald in artikel 3 van onze statuten hebben we ons volgende elementen als sociaal oogmerk vooropgesteld: 2 «Zoals bepaald in artikel 661, 1° van het Wetboek van Vennootschappen, streven de vennoten geen vermogensvoordeel na. Ze sluiten zich aan bij het principe van de voorrang van de arbeid en van de sociaal nuttige economische activiteit op het kapitaal en op de vergoeding van het kapitaal.

De activiteiten van de Vennootschap zijn gericht op de individuele socio-economische ontwikkeling van de Vennoten, om hun actie- en arbeidsmogelijkheden in de wereld te versterken, in alle ondernemende en solidaire autonomie. Ze streeft dit doel na met het model van een gedeelde onderneming, gedeeld met alle Vennoten die er werken.

De Vennootschap bevordert, zowel op Belgisch als op Europees niveau:

- Ide best mogelijke sociale en economische, fiscale en juridische bescherming,
- de erkenning van het sociaal en economisch nut van de Vennoten,
- hun persoonlijke ontplooiing en een optimale werkomgeving,
- de ontwikkeling van rechten eigen aan een collectief, sociaal nuttig en voordelig model, dat de nieuwe manieren van werken, ruilen, ondernemen en vergoed worden toelaat
- het delen van de middelen en de risico's inherent aan de onderneming en de arbeid.»

... en de realisatie ervan

Over het niet nastreven van een vermogensvoordeel en het principe van voorrang van arbeid op kapitaal

- SmartCoop heeft 19 498 vennoten, waarvan 19 420 vennoot categorie A zijn en 78 vennoot van categorie B.
- Zoals vermeld in onze statuten heeft geen enkele van deze vennoten een vergoeding voor het kapitaal gekregen. Er worden enkel vergoedingen uitbetaald ingevolge arbeidscontracten, onder de vorm van lonen en auteursrechten.
- Het mandaat van de bestuurders is onbezoldigd. Het gaat om 5 vergaderingen van de Raad van bestuur en een informatief seminarie gedurende een weekend.
- De Raad van bestuur heeft zich in het verleden ertoe geëngageerd (en zal dat blijven doen) erover te waken dat alle andere verkozen mandaten binnen de coöperatie onbezoldigd blijven.
- Het gerealiseerde resultaat na belastingen van de Smart-groep zal in zijn geheel toegewezen worden aan de ondeelbare reserve zoals bepaald in de statuten onder artikel 43 'Bestemming'. Deze beslissing werd bekrachtigd op de AV van 9 mei 2019

Over het feit dat de activiteiten van de Vennootschap gewijd zijn aan de persoonlijke socio-economische ontwikkeling van de vennoten

Dit doel is onderverdeeld in verschillende punten. We illustreren hieronder hoe we dit realiseren met een aantal indicatieve voorbeelden :

De best mogelijke sociale, economische, fiscale en juridische bescherming nastreven

- Smart stelde in 2018 als werkgever 20.370 mensen te werk en gaf hen zo toegang tot het sociaal zekerheidsstelsel van de werknemers.
- We bevorderen stabiele en langdurige tewerkstelling, onder andere dankzij een subsidie in het kader van de Small Business Act van de regio Brussel-Hoofdstad (jaarverslag pg 7) en door het aanbieden van contracten onbepaalde duur aan autonome werkers binnen de coöperatie (jaarverslag pg 22). Momenteel zijn ze met 26 en zijn goed voor een zakencijfer van €1.096.189 excl BTW.
- We leveren een blijvende inspanning op de vlak van vorming van onze adviesverleners en de hervorming van hun werk (bv door het opstellen van het Beroepsreferentiekader van de adviesverleners, jaarverslag pg 30)
- Diversifiëring van het begeleidingsaanbod door het aanbieden van gemeenschappelijke begeleiding en beroepsnetwerken (jaarverslag pg 30-31)
- De juridische dienst werd ongeveer 2000 keer geconsulteerd in 2018 en gaf 10 gezamenlijke infosessies (jaarverslag pg 32-33).
- 47% van de omzet gedraaid door onze vennoten werd uitgekeerd onder de vorm van lonen en patronale lasten (sociale zekerheidsbijdragen, verzekeringen en sociaal fonds voor uitzendwerk) die de vennoten toegang gaf tot het beste sociale zekerheidsstelsel (jaarverslag pg 21).

De erkenning van ons sociaal en economisch nut nastreven

- We engageerden ons in de coöperatieve beweging: Smart stuurt samen met SAW-B en Febecoop de Platform Coop beweging aan (jaarverslag pg 9) en is actief lid van CECOP-CICOPA Europa (de Europese koepel van industriële en dienstencoöperaties) en de ICA (Internationale Coöperatieve Alliantie).
- We ontwikkelden een nieuwe grafische huisstijl. Deze nieuwe visuele identiteit ligt in lijn met de huidige realiteit van onze gedeelde onderneming en zijn vennoten die de maatschappelijke en sociale waarden uitdragen in combinatie met een streven om maatschappelijk verantwoord te willen ondernemen.
- Smart schreef een politiek memorandum naar aanleiding van de verkiezingen in mei 2019 rond 4 centrale thema's: Europa, democratie, de sociale zekerheid en de gedeelde onderneming als economisch model (jaarverslag pg 59).
- We werken verder aan 'levenslang leren binnen de coöperatie', met de klemtoon op samenwerken binnen een coöperatie (jaarverslag pg 39).
- We zetten het werk verder, opgestart sinds november 2017, met Michel Bauwens rond onderzoek naar de ontwikkeling van Smart en economische samenwerkingsmodellen (jaarverslag pg 40)
- We werkten mee aan verschillende onderzoeksprojecten (jaarverslag pg 40-41) rond de leefwereld van autonome werkers.
- We namen deel aan het project I-Wire (Independent Worker and the Industrial Relations in Europe) en SWIRL (Slash Workers and Industrial Relations) (jaarverslag pg 41-42).
- De gedelegeerd bestuurder nam deel aan verschillende initiatieven en evenementen rond thema's die aanleunen bij de sociale en solidaire economie, economische samenwerkingsmodellen, de coöperatieve wereld, nieuwe arbeidsvormen en ondernemingsmodellen, platformwerkers, third-places, etc (jaarverslag pg 43-44).
- We organiseerden of namen deel aan tientallen colloquia, seminars, debatten, conferenties, campagnes en reflectiegroepen die gewijd waren aan thema's zoals de toekomst van het werk, de verdediging van ons sociaal zekerheidsstelsel in Europa, de uitbreiding van de sociale economie en de uitbouw van de Commons en de commonsbeweging (jaarverslag pg 44).
- Smart ontving voor zijn algemene werking en voor de inspanning om participatie te bevorderen een "Future Work Award" in februari 2019, toegekend door de RSA (The Royal Society for the encouragement of Arts, Manufactures and Commerce) (jaarverslag pg 60).
- We verschijnen regelmatig in de pers en op sociale media, zodat we onze werking verder kunnen bekendmaken (jaarverslag pg 45).
- We bouwen een stevig netwerk uit van partners in de academische, culturele, economische en politieke wereld. Deze lokale, nationale en internationale partners delen gemeenschappelijke doelstellingen en/of hebben complementaire kenmerken (jaarverslag pg 71-72).

Het bevorderen van persoonlijke groei en de keuze voor een optimale werkomgeving

- De ontwikkeling van nieuwe diensten om beter te kunnen beantwoorden aan de specifieke noden van de verschillende economische actoren binnen de coöperatie (jaarverslag pg 6-7).
- Het delen van werkruimtes: we werken verder aan de uitbouw van het netwerk van third-spaces of tiers-lieux (jaarverslag pg 8-9). Smart is betrokken bij een tiental gedeelde ruimte (voor een totaal bedrag van €2,3 miljoen in 2018) die ten dienste staan van de gemeenschap. De coöperatie is eveneens betrokken bij het Europees netwerk European Creative Hubs, die de creatieve, economische en sociale impact wil versterken van Europese hubs. Alleen in Brussel kiezen al 200 mensen een gedeelde werkplek (BAF in Sint-Gillis Brussel of LaVallée in Molenbeek) als hun dagelijkse werkplaats.
- Een vormingsprogramma waar 400 mensen voor inschreven in 2018, verdeeld over 38 vormingsthema's. Goed voor 42 dagen of 294 uren vorming. Deze vormingsmomenten werden in hoofdzaak begeleid door vennoten.
- We gingen verder met SIP (Smart In Progress): Dit proces mobiliseerde ondertussen meer dan 4000 personen die op die manier konden mee nadenken over de toekomst en de evolutie van de coöperatie (jaarverslag pg 37-39)

Creëren van specifieke rechten voor een collectief model

- We ondersteunden de TamTam Campagne (jaarverslag pg 60).
- We namen actief deel aan het I-Wire project, dat onderzoek doet naar de professionele behoeften van autonome werkers (jaarverslag pg 54).
- Samenwerking met het interdisciplinair onderzoekscentrum 'Démocratie, Institutions, Subjectivité van de UCLouvain rond een onderzoek over de aan de gang zijnde transformatie bij Smart. In 2018 verscheen in dit kader een rapport "Pratiques et organisation du travail démocratique chez Smart», (jaarverslag pg 53).
- Ontwikkeling van een ecosysteem rond platformcoöperaties in Brussel (jaarverslag pg 16).

Het mutualiseren of delen van middelen en risico's

- Naast een interne preventiedienst die toeziet op het welzijn en veiligheid op het werk heeft Smart zich aangesloten bij een externe dienst (CESI) die eveneens toeziet op interne toepassing van de richtlijnen rond welzijn en veiligheid op het werk en die tegelijk toeziet op de toepassing voor alle werknemers, vast of tijdelijke werknemers. Op die manier werd in 2018 het aantal doktersbezoeken verminderd tot 65, terwijl dat aantal in 2017 nog op 264 lag (jaarverslag pg 33).
- Het aantal arbeidsongevallen is in 2018 sterk gedaald (mede door de stopzetting van de samenwerking met Deliveroo): van 126 in 2017 naar 65 in 2018 (jaarverslag pg 33-34). Deze arbeidsongevallen leidden tot 971 vergoedde dagen.
- Onze gezamenlijke dienst vorderingen en betalingen heeft alleen al in België

36.667 betalingsherinneringen verstuurd in 2018 (voor 194.483 verzonden facturen) (jaarverslag pg 35).

- Er werd in 2018 een nieuw systeem geïnstalleerd om inkomsten uit economische activiteit te gebruiken om investeringen te kunnen doen in materiaal en machines, met de mogelijkheid om deze gezamenlijk te financieren (jaarverslag pg 35).
- In 2018 hebben we met eigen middelen voor €593.773 moeten bijspringen om verliezen en tekorten door faillissementen te dekken. Dit is haalbaar dankzij ons coöperatief model, maar betekent voor elke individuele betrokken vennoot een niet te versmaden meevaller .